

I. Ukinitev Ministrstva za kulturo in prenos njegovih pristojnosti na Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport:

- 1. Z izgubo neposrednega političnega zastopnika v vladi so se zmanjšale možnosti, da bi se javni interes za kulturo uveljavljal enako učinkovito kot interes za področja, ki so v vladi neposredno navzoča.**
- 2. Zaradi heterogenosti ministrstva se zmanjšuje verjetnost, da bo to zmožno oblikovati učinkovito celostno kulturno politiko ter učinkovite področne kulturne politike.**
- 3. Odgovornost za številna področja zabrisuje in zmanjšuje ministrova odgovornost za kulturno sfero.**
- 4. S koncentracijo pristojnosti od predšolske vzgoje, osnovnega, srednjega, višješolskega in visokošolskega izobraževanja, od znanosti, kulture, umetnosti in medijev do verskih skupnosti se krepi možnost centraliziranega politično-administrativnega upravljanja s slovenskim duhovnim prostorom in njegovimi ustvarjalnimi potenciali, kakršne po osamosvojitvi še ni bilo.**

II. Ministrstvo pristojno za kulturo, vlada in koalicijske stranke ignorirajo svetovalno vlogo Nacionalnega sveta za kulturo:

- 1. Z neposredovanjem osnutkov zakonov, ki se nanašajo na kulturo, vlada in ministrstvo onemogočata svetu izvajanje nalog, za katere je pristojen po 17. členu Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo. Svet ni prejel gradiv v zvezi s predlogom Rebalansa proračuna RS za leto 2012 (sprejetim na vladi 5. 4.) in tudi ne gradiv za pripravo predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah zakonov za uravnoteženje javnih financ, ki ga je vlada sprejela 12. 4. Ta zakon med drugimi spreminja Zakon o javni agenciji za knjigo in Zakon o Slovenskem filmskem centru, na položaj kulture pa bodo vplivali tudi posegi v Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, Zakon o osnovni šoli, Zakon o visokem šolstvu... o spremembi katerih bi se bil svet dolžan izreči.**
- 2. Zaradi pomanjkanja uradnih informacij in gradiv je svet prisiljen pridobivati podatke o pričakovanih kulturnopolitičnih ukrepih iz medijev in od prizadetih. Na podlagi neuradnih informacij je kvaliteta razprav in relevantnost pobud, ki jih sprejema svet, nujno okrnjena.**
- 3. Koalicijske stranke, pristojno ministrstvo in vlada se doslej niso odzvali na nobenega od sklepov, ki jih je svet sprejel po 27. januarju 2012 – od pobude za ohranitev samostojnega ministrstva za kulturo naprej. Ta neodzivnost kaže, da vlada bodisi ne pozna bodisi nima namena izvajati določil Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo, ki zagotavljajo sodelovanje civilne družbe v postopkih oblikovanja in sprejemanja kulturne politike.**
- 4. Iz navedenega in ob tem, da se vlada tudi sicer izogiba dialogu s kulturo, lahko ugotovimo, da znižuje že dosežene demokratične standarde komunikacije med oblastno in kulturno sfero, da pri tem ne spoštuje določil krovnega zakona in da obravnava kulturo kot objekt oblastnega urejanja, saj ji ne omogoča participacije pri oblikovanju tistih odločitev, ki se tičejo nje same. S tem niža kvaliteto in učinkovitost sprejetih političnih**

odločitev, kulturo pa postavlja v podrejen položaj, ki duši ustvarjalnost, zaradi česar bodo državljani nujno deležni znižanja svojega kulturnega standarda.

III. Razgradnja Javne agencije za knjigo in Slovenskega filmskega centra:

Razloge za sprva napovedano ukinjanje dveh javnih agencij ter potem njuno ohranitev ob drastičnem znižanju denarja za plače zaposlenih gre poleg varčevanja iskati tudi:

1. V zmotni presoji, da bo manjše število javno financiranih delavcev lahko enako kvalitetno izvajalo vse naloge, ki jih določajo ustanovitveni akti oziroma v neutemeljenem pričakovanju, da bodo ti in morebitni dodatni delavci zmožni s postranskimi dejavnostmi pridobivati denar za trajno in stabilno delovanje obeh agencij.
2. V nerazumevanju funkcije paradržavnih kulturnopolitičnih institucij, ustanovljenih zato, da se na področju knjige in filma zmanjša politični in uradniški vpliv, poveča udeležba in odgovornost strok ter s tem zagotovi kvalitetnejše izvajanje javnega interesa.
3. V namenu, da se s finančno destabilizacijo obeh agencij okrepi politični in uradniški vpliv na dve umetniški področji, ki se zaradi neinstitucionaliziranega produkcijskega načina izmikata neposredni oblastni kontroli.

Ob tem, ko bo vlada prihranila denar za 8 zaposlenih v agencijah (približno 250.000 EUR), bo ogrozila kvaliteto upravljanja z vsem javnim denarjem za spodbujanje knjige in filma (približno 15 milijonov EUR), povečala bo odvisnost od oblastnih struktur, skrčila polje strokovne avtonomije ter v škodo vseh uporabnikov znižala kvaliteto izvajanja javnega interesa na obeh področjih.

IV. Prepoved sklepanja avtorskih pogodb.

S to prepovedjo je vlada:

1. Ogrozila ustvarjalni in socialni položaj 2.500 samozaposlenih v kulturi in 500 samozaposlenih v medijih. S tem je umetnike in vse druge ustvarjalce segregirala v položaj drugorazrednih državljanov, ki jim je v javno financiranih ustanovah onemogočeno uresničiti temeljno pravico do dela.
2. S posegom v veljavne poslovne načrte javnih zavodov, pristojnosti direktorjev, svetov zavodov in nadzornih svetov je vlada posegla v strokovno in poslovno avtonomijo vsega javnega sektorja.
3. Vlada je otežila izvajanje z ustanovitvenimi akti določenih nalog javnih zavodov s področja kulture in medijev, ki zaradi omejitev zaposlovanja ali narave dejavnosti angažirajo zunanje sodelavce na podlagi avtorskih pogodb ter s tem njihovim uporabnikom znižala dosežene kulturne standarde.

4. Vlada je znižala poklicne standarde, saj zdaj številna dela namesto profesionalcev opravljajo študentje, ki jih je dovoljeno plačevati preko študentskih napotnic.

Ob tem presenečata dve dejstvi:

- Kot je razvidno iz vladnega spletišča, je imel ta sklep v delovni fazi naslov "Predlog sklepa o prepovedi sklepanja svetovalnih pogodb" in torej ni bil naravnani k absolutni prepovedi vseh avtorskih pogodb, zlasti ne za področje kulture, saj večina ustvarjalcev ne sklepa svetovalnih pogodb.
- Sklep, ki ga je vlada sprejela 8. marca in določa, da je v "javnem sektorju od dneva sprejema tega sklepa do preklica prepovedano sklepanje vseh avtorskih in svetovalnih pogodb" ni bil objavljen v Uradnem listu in zato po občih pravnih standardih ni veljaven. Celotno na vladnem spletišču najdete opozorilo: "Prečiščena besedila vladnih podzakonskih predpisov niso bila objavljena v Uradnem listu RS in torej niso uradna. Navedena besedila zato predstavljajo zgolj informativni delovni pripomoček, glede katerega Vlada RS ne jamči odškodninsko ali kako drugače."

Samo čudimo se lahko marljivosti javnih zavodov, ki že mesec in pol izvajajo neveljavni sklep. Vključno z Ministrstvom za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, ki je še 11. 4. odgovorilo samozaposlenim: "Kot člani Projektne skupine za samozaposlene v kulturi vas obveščamo, da je ministrstvo na Vlado Republike Slovenije posredovalo vsa pojasnila za celotno področje kulture, med njimi tudi oceno posledic na področju samozaposlenih v kulturi... Vlada Republike Slovenije bo o tem ponovno odločala na eni naslednjih sej."

V. Krčenje proračunskega financiranja kulture v letu 2012.

Sprejeti proračun Ministrstva za kulturo za leto 2011 je znašal 213.002.068 EUR, rebalans ga je znižal na 198.588.006 EUR, realizacija v letu 2011 pa je bila 192.863.333 EUR.

Letošnja proračunska sredstva naj bi znašala 201.952.759 EUR, predlog rebalansa jih znižuje za 14% (28 mio) na 173.108.876 EUR.

Ker že doslej ni bilo enega samega segmenta kulture, za katerega ne bi mogli utemeljeno trditi, da je podfinanciran in ker je hkrati zahteva po znižanju proračunskega primanjkljaja neizogibno dejstvo, se zdaj odpira ključno vprašanje, s kakšnimi sistemskimi mehanizmi bo politika opremila posamezne segmente kulturne sfere, da jo zavaruje pred razgradnjo in ji kljub slabim finančnim razmeram zagotovi razvoj.

Na tem mestu ne morem mimo besed direktorja JAK-a Slavka Pregla, ki je za Dnevnik dejal: "Jaz vem, kako bi na področju knjige lahko varčevali, minister pa ne ve." Njegova izjava, ki zagotovo nima namena omalovaževanja, opozarja na nujo po strpnem in strokovnem dialogu med politično in kulturno sfero brez katerega bo vlada sprejela številne strokovno oporečne odločitve z daljnosežnimi negativnimi učinki.

VI. Zaključek

Preden končam svoj pregled nekaterih najbolj žgočih kulturnopolitičnih vprašanj, bi poudaril naslednje:

Vladna koalicija je od 25. januarja dalje sprejela več političnih odločitev, ki poleg takojšnjih in očitnih negativnih učinkov vzpostavljajo trend slabljenja in razgradnje vseh segmentov kulturne sfere. Trend, ki bo – če ne bo ustavljen – sprva neopazno, potem pa vse bolj očitno nižal kulturno-civilizacijsko raven vse slovenske skupnosti.

Med sprejetimi odločitvami je najbolj poveden sramoten poseg v položaj ustvarjalcev, ki si ga je vlada privoščila s prepovedjo sklepanja avtorskih pogodb. Namesto, da bi se prizadetim opravičila za storjeno napako, vztraja pri tej segregacijski odločitvi, ki mnoge, zlasti samozaposlene, potiska v položaj drugorazrednih državljanov. Prav to vztrajanje v gospodovalni in nedialoški drži je tisto, kar bi nas moralo najbolj skrbeti.

V razmerju med politično in kulturno sfero bo namreč prišlo do pozitivnega premika šele takrat, ko bo politična sfera kulturni priznala in omogočila njeno avtonomijo, ko bo pri oblikovanju sistemskih rešitev upoštevala njeno voljo in ko se bo vzdržala oblastnih posegov v polje umetniške ustvarjalnosti in kulture v celoti.